

СИНТЕЗ ТА ХАРАКТЕРИЗАЦІЯ НАНОКОМПОЗИТІВ КАОЛІН/НАНОРОЗМІРНИЙ ОКСИД ЦЕРІЮ

Гринько А. М.¹, Бричка А. В.¹, Ціба М. М.², Бакалінська О. М.¹, Каргель М. Т.¹

¹Інститут хімії поверхні ім. О. О. Чуйка НАН України, Київ, Україна

²Інститут сорбції та проблем ендоекології НАН України, Київ, Україна
alina_grinko@isc.gov.ua

Матеріали на основі нанорозмірного оксиду церію мають широке застосування в якості каталізаторів, біосенсорів, в біомедичній галузі завдяки унікальним окисно-відновним властивостям, які зумовлені співіснуванням на його поверхні йонів Ce^{4+} та Ce^{3+} . Здатність оборотно змінювати ступінь окиснення приводить до формування кисневих вакансій, так званих поверхневих дефектів, які визначають каталітичну активність наночастинок CeO_2 . Нанесення наночастинок оксиду церію на поверхню носіїв дозволяє запобігти їх агломерації та отримати матеріали з високою дисперсністю, розвинуеною питомою поверхнею та більшою кількістю поверхневих дефектів, що позитивно впливає на каталітичну активність матеріалу. Метою роботи було одержання ряду наноккомпозитів каолін/ CeO_2 із різним вмістом модифікатора, дослідження їхніх фізико-хімічних властивостей та визначення структурно-сорбційних характеристик.

Безтемплатним методом осадження оксиду церію з водних розчинів у присутності носія, за кімнатної температури, було синтезовано ряд наноккомпозитів каолін/ CeO_2 . Методом атомно-емісійної спектроскопії визначено вміст оксиду церію в матеріалі (Табл.). За допомогою електронної мікроскопії встановлено, що наночастинок CeO_2 рівномірно зі зростаючим вмістом розподіляються в масиві модифікованих каолінів, середній діаметр частинок CeO_2 варіюється у межах 5,6–10,4 нм. За результатами рентгенофазового аналізу, діоксид церію має кубічну структуру. ІЧ спектри в режимі відбиття отримано для визначення типу взаємодії між модифікатором і матрицею. Визначене із УФ-Вид спектрів дифузного відбиття співвідношення $I_{\text{UVS}} \text{Ce}^{4+}/I_{\text{UVS}} \text{Ce}^{3+}$ знаходиться у межах 0,98–2,88 і свідчить про зменшення дефектності зразків при збільшенні вмісту декоратора. Методом низькотемпературної адсорбції-десорбції азоту встановлено параметри поруватості структури матеріалів (Табл.). Визначення питомої поверхні зразків ($S_{\text{пит}}$) здійснювали за методом БЕТ у багатоточковій моделі. Радіус пор ($R_{\text{пор}}$) розраховували за теорією нелокального функціонала густини (DFT) з адсорбційної гілки ізотерми. Сумарний об'єм пор ($V_{\text{пор}}$) визначали при $p/p_s = 0,95$.

Таблиця. Вміст оксиду церію та структурно-сорбційні характеристики вихідного каоліну та наноккомпозитів каолін/оксид церію

Матеріал	Вміст CeO_2 , мас. %	$S_{\text{пит}}$, $\text{м}^2/\text{г}$ (БЕТ)	$V_{\text{пор}}$, $\text{см}^3/\text{г}$	$R_{\text{пор}}$, нм (DFT)
Каолін	—	19	0,12	24
K-3Ce	$2,76 \pm 0,01$	19	0,06	18
K-5Ce	$4,55 \pm 0,02$	22	0,19	24
K-7Ce	$6,16 \pm 0,02$	24	0,15	24
K-9Ce	$7,37 \pm 0,04$	23	0,19	24

Величина питомої поверхні для вихідного каоліну складає $19 \text{ м}^2/\text{г}$, для наноккомпозитів варіюється у межах $19\text{--}24 \text{ м}^2/\text{г}$. Нанесення 3 % декоратора не змінює величину питомої поверхні, проте призводить до зменшення об'єму та розміру пор. Подальше збільшення кількості модифікатора приводить до незначного збільшення площі поверхні. Сумарний об'єм пор варіюється від $0,12 \text{ см}^3/\text{г}$ для каоліну, зменшується до $0,06 \text{ см}^3/\text{г}$ із нанесенням декоратора для наноккомпозита K-3Ce, та при подальшому збільшенні вмісту оксиду церію змінюється в межах від $0,15$ до $0,19 \text{ см}^3/\text{г}$.